

Numerul 29. Oradea-mare 21 iulie (2 august) 1896. Anul XXXII.

Ese duminica. Abonament pe an 10 fl., pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl., pe trei luni 2 fl. 70 cr. Pentru România pe an 25 lei.

Gr. M. Alexandrescu.

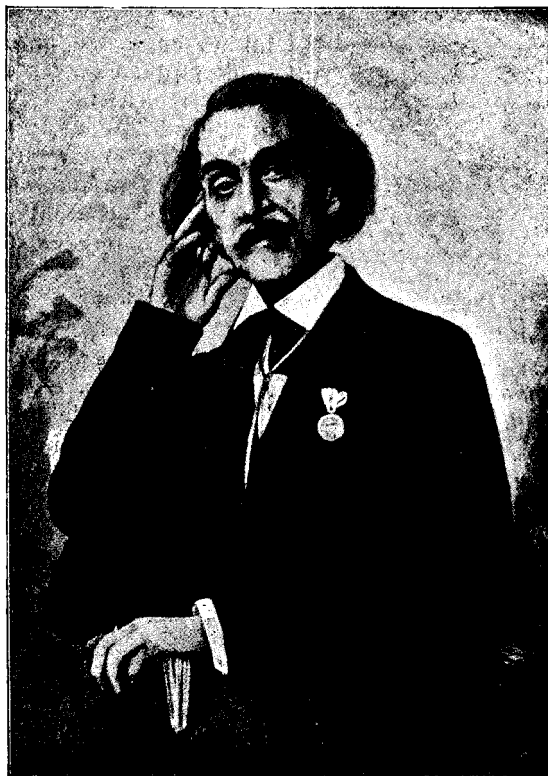
Nu este încă fiesat definitiv, că cine se poate numi cel mai mare poet român. Unii dic că Alexandri este acela, căci densus are cea mai frumoasă limbă poetică românească; alții pun in locul acela pe

Gr. M. Alexandrescu, fiind că a știut mai bine să exprime ideile și spiritul contimporanilor sei; sunt și de-aceia, cari susțin că Bolintineanu a fost adevăratul nostru poet mare, de oră-ce el a deșteptat figurele istoriei române; s'a reclamat rolul acesta și pentru Andrei Mureșianu, care a scris imnul „Deșteptă-te Române!” — iar generațiunea actuală pretinde, că singurul și adevăratul nostru poet a fost Eminescu, căci are fondul cel mai adânc, cel mai valoros...

E bine, ori cine să fie poetul nostru cel mai renumit, un fapt remâne încă de acuma constatat, că cel mai mare fabulist român este Gr. M. Alexandrescu. A scris și alte feluri de poesii, dar in fabulă își desvoltă totă puterea geniului seu creator. Intr'o sută și douăzeci de pagini, scrie Delavrancea, veți o lumînă ntrégă, ascunsă sub pielea dobitócelor sale: lume trăită și lăsată noue viuă și

tuturor generațiilor cât va durá neamul românesc. Vulpi, vulpoi, privighietori, păuni, câțari, elefanți, câni, cățeluși, șoreci, pisici, tigri, lei, lupi, ulei, boi, viței, urși, lebede, gășce și lișite. Un norod, întreg întreguleț, cu tóte vițiile lui, cu tóte vițiile nóstre.

„Intr'o sută douăzeci de pagini îți trec pe dina-
inte și-i veți și-i auzi și-i
înțelegi, șarlatani cari iau pre-
dica drept mijloc de specu-
lație, grosolani cari voiesc a
fi gentili, netrebnici cari ne-
vënd nici un dar, se incu-
mătă a prepădi pe ceialaltți,
burghezi proști cari țin a-și
lăudă spița neamului, trădă-
tori cari își vënd cetatea, ó-
meni nătângi și gugumani
puși in fruntea societății, ipo-
criți cu rassă de călugări și
inima deschisă tuturor pati-
milor și relelor, egalitari falși
cari nu vor egalitatea decât
intre cei mari, ciocoi cari se
laudă cu strămoșii, uitând că
gloria străbună pe strămoși
cinsteșce, ómeni puternici și
cruți, judecători cari despóie,
ómeni cu talent desprețuiți,
cei buni și cei drepti jefuiți,
parveniți, îngâmfați și des-
prețuitori, bestii care întéiu
sugrumă ș-apoi judecă, smin-
liți de șgomotul lor propriu,
de clopoței lor și căți alții cari
mișună in acésta lume mare
a marelui creator“.

GR. M. ALEXANDRESCU.

O altă córdă a lirei lui

Alexandrescu a fost cea patriotică. Poesiile lui de acest geniu, ca „Adio la Târgoviște“ și „Umbra lui Mircea“ vor rămâne pururea niște perle ale lirei române.

Și ce ironie! Acest om, care a cântat cu atâta forță eroismul trecutului și care a criticat cu atâta vervă actualitatea, a trăit mai mult ducând lipsuri și ș-a sfârșit vieța am puté dice în miserie.

Acum e vorba să i se ridice un bust. Obicnuita târzie recunoștință aprópe a tuturor poeților mari.

S'a născut la Târgoviște în 1812 și a murit la 1885, în București.

Privighetórea și păunul.

*Filomela drăgăstósă
Vedénd vremea cea frumósă,
Dile dulci de fericiri,
Fovestidă cu intristare
La echo rescântătóre
Tristele-i nenorociri.
Atunci inse de odată
Un păun i se arată:
(Domn erá într'acel loc)
Vení plân de supărare;
Mánios și c'un ton mare
Astfel îi vorbi pe loc:
»Nu veđi că nu-ți șade bine,
Că nici nu ți se cuvine,
Cu acel cioc urcios,
Cu a ochilor grosime,
Cu a peni 'ntunecime
Să cânti în ast crâng frumos?
Frumusețea cu dreptate
Cât va vré a cântá pôte;
Pe ea cântece n'o stric;
Dar tu cum n'ai stémpărare?
Eu sânt frumos de mirare,
Și tot nu vorbesc nimic«.
Filomela îi respunde,
„Iértă-me, nu poci ascunde,
Frumósă de loc nu sânt
Și de cânt câte odată
In pădurea adâncată,
Sórta mea este de cânt,
Tu inse ce cu mândrie
Astfel imi porunțești mie,
Și atâta sgomot faci,
Tu nu cânti căci n'ai putere,
Și singura-ți mângăere
Este căci gândești că placi.
Trupul teu frumos s'arată,
Și cu códa-ți lăudată
Pôte mult să strălucești,
Dar amorul vederi n'are;
La auđ s'aduci mirare
Asta veđi să dobândești«.*

GR. M. ALEXANDRESCU.

— Domnule inspector, vin reclamații, că vagónele cele roșii prea sdruncină.

— Dar cele verđi?

— Acelea sânt fóрте bune.

— Atunci să le vopsim cu verde și pe cele roșii.

F ó m e t e a . . .

(Urmare.)

Marina când vedú om strein, eși in tindă.

— Da pe cine cauți la noi, omule? întreba dânsa fóрте mirată.

— Rumánu dtale erá să me omóre aserá și mi-a luat punga; i-am dat de urmă și, dânsu, ca să nu-l dau de gol, m'a trimis la dta să-mi dai punga cu paralele, grái sêrbu repede.

Muierea, cu tóte că-l ascultase plină de flori, ne-cređetóre de fire, își inchipui repede că multe viclenii se întéplă pe lume, și decă sfêrși sêrbu, îi grái cu suflet nevinovat și mirat de-ășá ciudățenie:

— Ori ești bêut, creștine? de ce pungă vorbești dumneata? Omu meu să omóre rumán la drum și să-l despóie? Hai te cará d'ací, ori puiu mâna pe cobiliță! . . .

Sêrbu câtá o clipă la dânsa cam uluit . . . Ce dracu! pesemne nu nemerise! Gându lui inse nu-l lăsá . . . D'aia grái:

— Ia nu te face viclenă, leică . . . Decă-ți spuiu eu că omu dtale m'a trimis . . . L'am cunoscut mai adineauri la primărie, m'am luat după el, și, uite, chiar acuma când a eșit d'acasă, am vorbit cu el. Erá să-l dau in gura satului, dar fiind că m'am invoit cu el să viu să-mi dai punga, dă-mi-o și nu mai pui plângere la primărie . . .

— Atunci de ce nu s'a intors cu dumneata, grái Marina, prinđându-se . . .

— De rușine, respunse Sêrbu . . .

Marina stá încă la indoelá . . .

Deo-dată, iaca Ión.

Sêrbu își întorse capu și se făcu vênét; Ión remase o clipă ca de cérá și incremenit locului; muierea lui se uitá nedumerită când la unu, când la álalalt.

Ión se resgândise, pe drum: de ce să se ducă singur la părintele? Altă milá face ochilor și sufletului un copil, și chibzuiuse repede să ia cu dânsul pe Gheorghită, că avea limbă deslegată, băiatul.

Și iacă in dreptul pragului că i se iviá Sêrbu, afurisitu!

Intr'o clipă, până intr'atâta i se iuți sângele, până intr'atâta i se mări dinaintea ochiilor primejdia, până intr'atâta i se arată de ucigașá prigonirea Sêrbului, că se și repeđi la dânsul și-l apucá de gât și-l prinse de genuchi la pámént.

— Tot tu ești! îi strigá Sêrbu și incepú să se sbatá cu desnădejde ca să scape.

— Tot eu, afurisitule! scrișni Ión, afará din el, amețit de furie, — tot eu!

Și degetele lui uscate, ca niște dinți de fier se infpserá adânc in gâtlejul Sêrbului. Ochii ástuia se holbará și eșirá sticloși din adâncătura lui; limba îi atêrná din gurá plecatá spre drépta ca și capu . . .

Când muierea se desmetici puțin și-i strigá:

— Ce faci, Ióne!

Și când Ión îl lăsá pe bietu Sêrb, erá târđiu. Sêrbu se rostogoli móle de incheeturi și greu ca plumbu: se dusesse din el sufletu.

Ión se plecá repede, infricoșat, il sgáltái, cércá să-l puie pe picióre. De giaba.

Atunci, îi dădu drumul. Sêrbul picá pe brânci și se intinse puțin câte puțin, in vreme ce Ión câtá la dânsul timpit, in vreme ce Marina câtá la Ión mutá de gróză și impietritá.

Afară linia eră pustie; in odaia din stânga s'au-
điau copiii riđend și gâfâind de trântă. Erau sătui și
veseli.

VI

In unele primejdii mari sânt clipe de inmărmu-
rire care nu țin mult și care nu te pierd fără întorcere.
Lui Ión și Marinei li se limpeđi degrabă dinaintea ochi-
lor. Nu-ș mai điseră că ce-a făcut Ión e păcat greu;
ci se uitără unu la altu cu pricepere de gând, mēsu-
rară cu mintea primejdia și se vđură cu putere in
fața ei.

— Unde-l aruncăm? fu a dintei vorbă a lui Ión,
fără tremur in glas, ci numai c'o licărire ciudată in
ochi.

— Să-l ascundem in celar, Ióne, până diseră și
pe urmă in al puț părăsit din curtea lui Tase...

— Acolo, fă? Dar decă l-or slei acuma când o
incepe munca, fiind c'asă auđli pe-alde Tase...

— Dar nu l-or mai slei dēșii in véra asta că
făcură ómenii destule puțuri pe la rēspântii.

— Acolo l-om aruncă...

Se plecă puțin asupra Sērbului și grăi intunecat.

— Bātu-mi-te-ar Dumneđu, lighióna dracului,
că spre păcatele mele te-a făcut mă-ta... și mi te-a
trimis in cale... Nu lăsai dracului punga și mai aler-
gai după ea!.. Așá-i că acuma ți-e mai bine? —
Apucă-l Marino de picioare și hai mai repede să-l do-
sim că, uite, mi se 'nvēluie la inimă când me uit la
stirvu lui...

Marina deschise ușa celarului și o propti; apucă
pe Sērb de picioare și Ión de cap și-l tără in lăun-
tru, in vreme ce Gheorghită, băiatul lor, crăpă ușa de
la odaie...

— Măicuță, mie mi-e fóme...

— Ință in lăuntru, afurisitule, ii strigă Ión in-
torcēndu-și capu.

— Băiatu se făcū nevēđut in odaie.

— Lenuța, grăi el surorii-sa, tăicuțu și măicuța
viră in celar un sac plin... O s'avem de mănecare...

— Aoileo! hai să-i cerem mămăliguță...

— Hai! Ție ți-e fóme.

— Păi cum! Ce d'aia ți-e?...

Și amēndoi crăpară ușa...

— Așá, Marino, l-am pus bine până diseră...
grăiá tocmai atunci Ión.

— Numa de nu ne-ar vedé nimenea diseră...

Când eșiră in tindă și dară cu ochii de copii,
rēmaseră o clipă sfoși.

— Da ce căutați voi in ușă, afurisiților.

— Păi ne e fóme, grăiră amēndoi...

— N'am ce ve da... đise Marina.

— Da, par că n'am vēđutără noi că duceți a-
mēndoi un sac cu mălaiu in celar...

Ión și Marina cătară unul la altul...

— Bine las' că ve dá maica, grăi Marina.

— Dă-le, nevéstă; eu m'ęc la părintele Dionisie
precum ne-a fost vorba, și iau pe Lenuța cu mine.
Hai cu taica, fată, c'o să-ți dee moș părintele, ție,
mămăliguță...

— Haide tăicuțule...

— Numai să nu zăbovești, Ióne...

— Las' că șciu eu...

Ión, dup'o clipă porni cu fata lui, la părintele
Dionisie, iar Gheorghită aruncă pe urma lor o căută-
tură de părere de reu că nu-lluase tăicuțu și pe dēnsu.

Nu trecū mult după ce plecă Ión cu Lenuța și
iaca vecina, nevésta unui rumân, Voicu, se ivi plânsă
și cu vaete.

— Da peste ce-ai dat, Mando? o întrebă Marina.

— Păi, imi móre omu; nu me lăsá, Marino, nu
me lăsá... și biéta femeie incepū să-și smulgă pērul
cu desnădejde.

— Ei cum, din ce i-a venit?..

— Iac' așá o sfērșelă de la inimă și-apoi l-a luat
cu fierbințelă și cu dor la lingurică. De doue đile n'am
pus nimica in gură, Marino, că n'avem nici fricel de
mălaiu... și decă mi l-o luá Dumneđu aș vré să me
ia și pe mine că nu mai avem incotro să ne întorcem
ochii...

— Maică, grăi Gheorghită, de unde se făcuse
ghem intr'un colț, noi avem un sac cu mălaiu; să dăm
și lui nea Voicu, că el imi dá mie prune și mere...

— Tacă-ți gura, smintitul! i se rēsti Marina.

— Ce? aveți un sac cu mălaiu, Marino. Da cum
de ve puse Dđu mână in pēr...

— Da n'avem, leică, đeu nu; șciu eu ce i se
năluci popândăului?

— Ba đeu, dec' aveți, faceți-ve milă și de noi,
Marino, că nu spunem la alții... Și-apoi nu ne dați
de pomană, că s'or mai imbună ele, vremurile... și-o
să ve dăm imprumutu innapoi...

Marina: că n'am, — Manda: ba las' c'aveți da
nu vreți să dați și altora, — se luară la clunță, se
afurisiră, și Manda porni acasă, iar până in séră tot
satu șciu că Ión Tabără are un sac cu mălaiu.

De unde-l are și cum, fu vorba intre mai mulți
la cărciumă, și de unde pân' atunci toți ar fi jurat
pentru cinstea lui Tabără, acuma fel de fel de bănueli
prinseră să țesă toți pe spinarea lui,

— Ei, îți place, muere? certă Ilie Gazdă pe leica
Dobrina. Apoi să mai cređi rumânului, fi-r-ar al dra-
cului de rumân; avea și alergase la noi după cerșit!

— Și tu! n'avea el săracu, fii pe pace; da o fi
găsit acuma...

— Atunci să-i vedem omenia: o să-ți aducă in-
napoi ce i-ai dat dumneata?

— Dómne, Ilie, pestrițe mațe mai ai...

— Ei! că tu l-ei fi avēnd ca colilia... să nu
mai dai cuiva ceva, că te vede sfântu Ilie; auđitu-m'ai?

In vremea asta Ión Tabără fusese la părintele
Dionisie și se intorcea acuma cu Lenuța de mână,
innapoi acasă.

Baba, de la părintele, ii spusese că sfînția-sa se
repeđise până la mănăstirea Giorogârlei, unde eră să
măie, ca să asculte sfânta liturghie a doua đii, că eră
duminecă.

Baba se indurase de Lenuța și-i dăduse o cóje
de pâne din tainul ei, și din cójă rupea cu poftă fe-
tica in vreme ce-și tără piciorușele prin noroiul sub-
țire.

Purcedea spre séră. Incepuse a burá și crivēțul
să sufle

Iacă, la cotitura unei uliți, din spre marginea
zăvoiiului, un rumân se smunciá să scape din mânil
altuia, și strigá că să-l lase, că n'a furat din al álui...

Cum il vėđu pe Tabără, rumănu prinse a-l chiámá:

— Ióne, vino mă, de me scapă de pădurar.

Trecea pe lângă ei, n'avū incotr'o; se oprí.

Eră Vasile Prostu.

— Da ce ai cu el, neică Șavule? grăi Ión pá-
durarului.

— Păi l-am prins, nu veți și dta? Tăia copacii stăpânirii în zăvoiu.

— Ce tăiam, mă creștine! Îi sgărieam cu fereștrăul să fac nițel mălaiu din cója copacilor... Uite, abia adunai o jumătate traistă... Îi spui lui neica Savu că nu mai aveam de imbucat și densu vré să me ducă la primărie, să mai îmi dea și amendă... Par' că asta-mi mai lipsia, săracu de mine.

— Da lasă-l, nea Savule, lasă-l păcătosu de el... că n'o sărăci stăpânirea pentru asta... Nu veți dta că e prăpăd pe noi...

Lacrimile-l podidiră pe bietu Vasile; iar Savu îi dădù drumu.

— Da să nu te mai prind, Vasile?

— Las' că nu me mai prinzi. O să răbdăm și noi de fôme până ce ne-o stringe Dșeu de pe lume... Păi na!

Și Vasile o luă la repede pe drum, ștergându-se la ochi cu dosu palmelor.

Păduraru se întorse la rostu lui; Ión porni acasă oftând din greu.

(Va urmă.)

N. RADULESCU-NIGER

Secerișul.

Vânt ușor și line unde
Peste holde tot plutesc;
Frunzele se mai clătesc;
Pitpalacul se ascunde
In cuibuțu-i pitoresc.

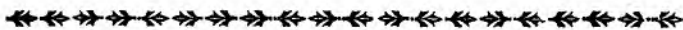
E senin. Pe cer e sóre.
Și picu-și plécă fruntea 'n jos
Precum și-a plecat Christos...
Se aude pe rēxóre
Câte-un glas melodios.

Este clacă!... sânt Românii
Suftel nobil și senin.
Ve uitați la moș-Martin
Spicele-i cad ca păgâmi
La Plevna și la Vidin!

Fete 'n urmă... alor față
Pare a fi un bujor
Șinul alb și rotunjor
Dine pline de vieță,
De dorință și de dor!

Și muncesc. Căldura creșce.
Leleo, știu ce tănuești
»Zefire, șiret ce ești
»Vino și me recoreșce,
»Șinul să mi-l stăpânești!»

IOSIF STANCA.

Dilele sânt foi din cartea vieții; de aceea să nu scrii într'ensele decât fapte bune și năsuinți nobile.

*

Ca și la case așa și la ómeni, esteriorul te înșelă adese-ori asupra interiorului.

O beșică de săpun.

Comedie în 3 acte, de Vittorio Bersezio.

(Urmare.)

Scena IX.

Malvina mascată, și cei de sus.

Malvina (pentru sine.) Leonardi nu se mai întorce și eu m'am săturat să mai aștept.

Corbelli (o vede.) Ah!

Giratonì. Ce-i?

Corbelli. Colo! cealaltă.

Malvina (pentru sine.) Ah, acolo e Pascuale, în locul lui Leonardi me va însoți el.

Corbelli. Óre ea să fie scriitoarea epistolei? De sigur nu va avé după ea un bărbat jalus. Se apropie... Priviți! ea énsaș vine spre mine.

Malvina. Pascuale!

Corbelli. Ací sânt.

Politi. Mască frumoasă, în adevăr Corbelli e, pe care-l cauți?

Malvina. Da, da.

Politi (cătră Giratonì.) Înțelegă, cine póte.

Corbelli. Deja do o oră te aștept, masca inimei mele, epistola ta vorbiá de mieđul noptii și eu am fost punctuos la loc.

Malvina. Epistola mea? Ce epistolă?

Corbelli. La draci! Care mi-ai scris-o, care imi dá o întelnire ací. O știu de rost „Tu me iubești“. Da, e adevărat! „Și eu te iubesc“. Mărturisirea ta me face muritorul cel mai fericit! „Te aștept la balul mascat în teatrul Scribe, ca o flóre, care...“ nu-mi mai aduc aminte, ce vré să aștepte flóre.

Malvina (pentru sine.) Acésta-i dóra epistola lui Ferdinando!

Corbelli. Epistola sună mai departe: „Eu voi purtá un domino negru și pe umérul drept o cordea lungă roșie“. Domino negru și cordea ca și în epistolă.

Malvina. Dar epistola acésta nu erá ție adresată.

Corbelli. Cum? Nu mie? Signor Pascuale Corbelli státea cu litere mari și legibile pe plic. Și nu eu sânt signor Pascuale Corbelli? Un servitor fără livrée mi-a adus-o în cafenea.

Malvina. Așádará nu erá scrisă lui Ferdinando?

Corbelli. Iarăș acest Ferdinando! Ah! Înțeleg! Am avut bunetatea să-i arăt epistola și să o las chiar în mânilor lui. Și Ferdinando va fi fost în stare, a se fáli cu ea, ca și când ar fi fost lui adresată. Dar' tu, de óre-ce tu ai scris-o, vei ști dórá...

Malvina. Ah! așa se descurcă tóte!

Corbelli. Cum tóte?

Malvina. Ferdinando e nevinovat.

Corbelli. E cel mai nevinovat om pe lume... Dar ce să fi comis?

Malvina. Și eu am putut crede...

Corbelli. Ce?

Malvina. O cât me bucur! Mi-ai luat o piétră grea de pe inimă.

Corbelli. Eu? De acésta și eu me bucur, inse...

Malvina. Și totuș e ací.

Corbelli. Cine?

Malvina. Ferdinando. Dar din ce causă va fi venit ací?

Corbelli. Ascultă, mască frumoasă, decă m'ai chie-mat ací, numai ca să vorbești despre altul, atunci...

V é r a .

Malvina. Vino, petrece-me in loja mea!

Corbelli. Ah! In privința acésta sântem de acord.
(I dă brațul și se depărtă în stânga.)

Scena X.

Ferdinando din drépta.

Ferdinando. Am alergat prin tot teatrul și nu mi-a fost posibil să-o aflu. Ah! uite, că e aci. Domino negru cu cordea roșie. Dar cine-i domnul, care o petrece? *Corbelli!* Așteptă! (*Vrea să se arunce asupra lui Corbelli și Malvina, dar e reținut de Sternuti și Pandolfo, cari chiar intră.*)

Scena XI.

Pandolfo, Sternuti, Ferdinando, Giratoni, Politi, mașce.

Sternuti. Ferdinando!

Ferdinando. Lasă-me...

Sternuti. Aci ți-l aduc pe Pandolfo, care e foarte măhnit de cele întâmplăte și vré să-ți deie ori ce declarațiune.

Ferdinando. Acuma n'am timp.

Pandolfo (îl ține.) Scusă, căci m'a durut, să me desbin de un amic ca dta.

Ferdinando. Acuma am alte cugete.

Pandolfo. Cu doue cuvinte ți esplic totul.

Ferdinando. Mergi la dracu! (*Se desface iute; se depărtă.*)

Pandolfo. Ce va să țină acésta? Ce crede, cu cine are de-a face?

Sternuti. Precum se pare ceva l-a agitat mult.

Scena XII.

Corbelli și cei de sus.

Corbelli (pentru sine.) A inchis ușa inaintea nasului.

Politi. Cum? Ai părăsit deja pe noua ta frumósă?

Corbelli. Da, deocamdată.

Pandolfo. Chiar bine vii, signor Corbelli. Din cauza dtale m'am desbinat cu Ferdinando și am fost ofensat de el.

Corbelli. Din cauza mea? Visezi.

Pandolfo. Da, din cauza dtale. M'ai lăsat să țină ați in prezența verișórelor dtale lucruri...

Corbelli. Da, decă ești neprecaut, eu sânt óre vina?

Pandolfo. Eu neprecaut? Ce-ți pică in minte, să te porți așa superb față de mine?

Corbelli. Eu? Dar nu...

Sternuti. Numai nu ve certați! Nu se plătește.

Pandolfo. Șcii, că imi pot impune respect.

Corbelli. Ah, ești plictisitor.

Pandolfo. Și dta ești un prost!

Corbelli (pentru sine.) La draci! Acésta e a doua óră, că me numește așa. (*Tare.*) Domnul meu...

Politi. Ei, nu ve certați pentru o nimică tótă.

Giratoni. Intre amici... (*Musică.*)

Sternuti. Ascultați, iară a început dansul. Să intrăm in teatru. (*Îl ia pe Pandolfo de braț.*)

Politi și Giratoni. Da, să mergem. (*Se depărtă.*)

Corbelli. Au făcut bine, că l-au dus de aci. Aș fi regretat, a incepe cu cineva cértă, căci iubesc pacea,

eu nici odată nu voi aparținé acelora, cărora le place a se duela pentru fiecare nimica.

Scena XIII.

Leonardi și Corbelli.

Leonardi (punându-se in fața lui.) Stai!

Corbelli. Dóră veți că nici nu me mișc.

Leonardi. Me recunoști iarăș?

Corbelli. Așă mi se pare și nu prea. Nu, in ade-
văr n'am avut încă onórea...

Leonardi. Bine.

Corbelli (pentru sine.) Reu, țin eu.

Leonardi. Ai să me cunoști.

Corbelli. Puțin me împórtă.

Leonardi. Fiind că ești un prost asá mare...

Corbelli (pentru sine.) Și acesta me numește așa.
(*Tare.*) Domnul meu...

Leonardi. Șcii bine, că ești unul.

Corbelli. Me cunoști?

Leonardi. Și un băiat nesocotit, care se face nu-
mai ridicul...

Corbelli. Ah! la toți dracii!

Leonardi. Și meriți o mică lectie.

Corbelli. Domnul meu, cuvintele aceste...

Leonardi. Nu ajung singure.

Corbelli (pentru sine.) Dómnne ajută-mi! (*Tare.*)

Aci trebuie să fie o neînțelegere la mijloc.

Leonardi. Nici o neînțelegere.

Corbelli (pentru sine.) Dumneđeul meu! Privirile
aceste! Vócea acésta! Sânt scáldat in sudori!

Leonardi. Voiam mai întei să-ți purec cojocul.

Corbelli (retrăgându-se.) Cum?

Leonardi (îl apucă de braț.) Dar ca să te onorez,
cea ce n'o meriți, me voi duela cu tine.

Corbelli (pentru sine.) Cerule, fieți milă! Ce on-
nóre! (*Tare.*) Ascultă-me! Sânt gata să-ți jur că nu
te-am ofensat nici odată. (*Își șterge fruntea.*)

Leonardi. Nu.

Corbelli. Și decă am făcut-o, n'am făcut-o cu in-
tențiunea. Ce mai voiești?

Leonardi. Măne ne vom duela.

Corbelli. Să mergem împreună la cină! Ți voi
esplică acolo totul, dta încă mie, eu plătesc...

Leonardi. Măne ne vom duela.

Corbelli (cu mânia comică.) Ei, de te-ar duce dra-
cul! Nici de cum nu me voi duela cu dta. Aș fi un
nărod, decă aș lăsá să me impușce ori și cine, cu atât
mai vértos, că nici nu șciu de ce.

Leonardi. Nu șcii de ce?

Corbelli. Vai! vai! mai incet!

Leonardi. Acela, care s'a imbulzit in o familie, ca
să ducă acolo zăpăcélă și desbinare...

Corbelli. Eu? Dar ți jur...

Leonardi. Și care se lăudă cu acésta in public,
nu-i un mișel și un laș miserabil?

Corbelli (pentru sine.) Dumneđeul meu!

Leonardi. Tu ești acest mișel și eu sânt bărbatul
ofensat.

Corbelli. Ei, dar ascultă-me!

(*Finea va urmá.*)

I. I. SCOPUL.

~~~~~

Și pentru calul schiop se găsește surugiú.

(*Proverb românesc.*)

POPORUL.

»Voinic ca neamțu«.

— Proverb popular in dialect din Maidan. —

Pă cătcle-orî oî vidgia vr'un *fândrocaș*¹ d' *friențar*², trîecînd prin satu nostru, îmi aduc amint-cle d'o povastă a lu fiețertat taica mos, întimplată în copilăria luî în satu nostru, totăuna im vinie să mă rid.

Să v'o spun și *vovă*³, ca să vă ridgieț și voi: Taica moș *icia*⁴, că 'n copilăria lui, se spăriau copiii cu: „*fugit*⁵ că vin turci!“ Iar vorba asta pr' vrieșia aia, *miergă*⁶ mai *inție*⁷ decât *tăltegrafu*⁸ d' *ăstăd*⁹, dintr'un cap a satului până 'ntralalalt! Ș-atunci, n'ai fi dat d' copil prin sat, nici să fi dat cu bobile ca vrăjitorile, or macăr să-l fi căutat și cu *finieriu*¹⁰ d'ziua *n'amniadădă*¹¹ marie!

D' se 'ntimpla vr'odată, bunămitceoră la vr'un tîrg marie, să vină pr'aici vr'un Ungur d' prăstă Teisa, după boi, oi, caprie, se *țuca*¹² cu rumâni și lîe d'ziea „*părlas*“; ¹³ nu ca și acuma, d' s'ar mîncă unî pr' alți, d'ar putcia!

Dar d' jidovi, numai popa în sfînta Ievanghiele m' ai pominia, cum or măscărit și *băjucurii*¹⁴ pr' Cristos!

D' nîemț, nici *pomină*¹⁵ nu se *audă*¹⁶ prin *dgiaturile*¹⁷ și vâlilile noștrîe!

Așă d'z'eu așă!

*Siviaci*¹⁸ vrieșî bunie d'atunci, undgie vis acuma!

Dar astădz! Astădz îi *spudgină*¹⁹ de iel!

*Apui, icie-că*²⁰ pr' vrieșia turcilor, s'or fi tras toț bîșji rumâni cu cîoporalie lor d' *vitecie*²¹ d' prin câmpie, aici la noi, la codri, ca să fîie măi mult la *olaută*²² și așă, să se pôtă ap'era măi bîine d' turci prin munț și codri, ca să nu-i ducă cu vitecîe cu tot, în țera turcîescă în robieș.

Turcii fur' scoș din Bănat, dar și după aia, măi viniau *cietcîe-cietcîe*²³ d' iel d' prăstă Dunărie și *jîutau*²⁴ pân' măi pr' urmă se făcî o *rîsmierîșă*²⁵ din *păcurari*²⁶ și plugari naintcîe d'asta cu vr'o 90 anî și mai bîine (rescôla de sub preotul Iorgovici din Varadia la an. 1782/3 despre carea am găsit într'un protocol de circulare a sf. biserici din Maidan, că acest preot a fost decorat cu crucea de aur.) și mi țîi bătura pr' Turci, înclepînd de la Vărădgiș, Mircina și Vrănîț, pân' i-o aruncat în Dunărie la Pălanca.

D'atunci, nicî *crac*²⁷ de Turc, prin *măncatu*²⁸ nostru n'o măi călcat!

Ei! dar o vinit altă potcă și pacoste pr' capu nostru!

S' lăis' *adgiecă-teie*²⁹ vîesta 'n lumie și țeri, că Rumâni or d'o scos din Bănat pr' Turci. Ș-atunci, icî-c'ar fi vinit și 'nălțatu-'mp'erat, să vedă *pirjolu*³⁰ și *scrumu*³¹ r'emat d' Turci, și că măi r'emiănat-or Rumâni prin Bănat, or i-o dus Turcii pr' toț în robieș! Și icî-că s'o spăriaat 'nălțatu 'mp'erat, c'o 'mblat 8 d'zile și 8 nopt, dar d' crac d' om n'o dat, pân'o ajuns la noi aici la codri, undgie țerau bîeșji oamini ca pieria de *dgieș*³¹.

Împ'ratu o sfătuit pr' oamini, să se ducă d'aici, iară 'napoi la satcîelor d'undge-or vinit, să-ș lucrîe moșia și pămîntu *pustiniit*³², că turci, nu măi țeste în țera.

S'or și dus mult, dar măi mult or *r'emiăneat*³³ aici, că oamini se *ciemîiau*³⁴, că iar or vini Turcii;

și vîedz bîine, omu dă măi mult pr' vieță, decât pr' pămînt! Și d'aia o r'emat tarie mult pămînt pustini pr'acolo 'n pustă, prelângă Dunărie și Teișsa.

Daia o dat împ'ratu *de vîestă*³⁵ și 'n țera nemțască, că 'n Bănat s'or *prăpadgi*³⁶ și *urvit*³⁶ tare mult Rumâni, și pr' mult i-o dus Turcu 'n robieș, ș-o r'emiănat mult pămînt fôrțce bun pustiniu, să vină carie și căț nemț vreau, să-ș ia pămînt *d'aficîa*³⁷, căt vreau.

Nărocu nostru, c'o *născocit*³⁸, care-o născocit pr'acolo printr' nîemț vorba, ca noi Rumâni ni-s nîeșcîe oamini *r'ebelaș*³⁹ și tarie r'ei. Apoi șciț cumu-i dzîsa: vorba r'ē, marsă din gură 'n gură se facîe cu coarne! Așa se lăis' și printr' nemți *aia*⁴⁰ vorba, nu că nîis r'ei și r'ebelaș, dar că nîis s'elbatcîci, ba că mîncăm carie de Neamț. Că d' de nu se lăta asta vorbă, ar fi spudgină și *țigrîe*⁴¹ de Nîemț pr'aici!

Nu șciu *d'undgie*⁴², și nu șciu cum, s'o rătăclit și pr' la noi prin Maidan un frientăr d'aia, c'o *cotărișă*⁴³ pr' cap, plină cu *pară*⁴⁴, șoluri și altcîe *ciublie*⁴⁵ d' porțolan. C'ășa viniau iel, unu cătă unu cu *coțunpocu*⁴⁶ în spatcîe!

La noi, nîeșce oamini mărigouî și rumeni ca macu 'n obradz; dar când făcîau palma pumn, țî se împăria că-i un buzdugan, și carî totd'una purtau nădjișd'gea cu iel, o *măciucă*⁴⁷ cu doi coț mai marie ca iel!

Io, — dzîs' taica moș — cum vedzuî Neamțu, — că pân acî nu măi vedzus'ēm — *curș*⁴⁸ fuga la mama 'n casă, și înclepuî a striga căt mă țînu gura: Mumă! Mumă! fugî că iaca Turci! Muma, spărieată d' țipatu mîeu, se *ivî*⁴⁹ din *tîrnaș*⁵⁰ pr' drum, pr' urmă se 'ntorsă ridzînd la minie dzicînd: lasă-l *cîudzi*⁵¹, maichîi, că-i un *cotofleant*⁵²! ⁵³ Din asta vorbă a mumiî, prinș *căta*⁵³ inimă, și țeșî în *avlie*⁵⁴, ca d' după poartă să mă *uit*⁵⁵ (ivesc) în drum ca să ved cum îs cotofliențî. Și baș atunci s'o *xgodgi*⁵⁶ să treacă pr' drum lancu Lungu, — un păcurărouî căt d'ziua d'alaltăieri d' mărigouî — vinînd dî la oi, c'un *burduș*⁵⁷ pr' umere și cu măciuca 'n mână.

La 'ncleput, mă miram, că d' cîe se *codgieșcîe*⁵⁸ neamțu și *cordgișă*⁵⁹ cu coada ochilor la păcuraru. Dar iel *pirlitu*⁶⁰ s'o țciemut! Cîe ș-o fi gâdgiț bîetu Neamț *acruma*⁶¹ acrum, mă mînâncă asta și-i pacîe cu minie!

Romănu, ca toț Rumâni, *șcîitaci-basnaș*⁶² băgă d' samă, că Neamțu se sfîeșcîe d' iel, ș-o 'np'eroșat de frică. Daia, când fu *trăpt*⁶³ smircăni una *p' nas*, și *horcâni*⁶⁴ un ham, cătră Neamț. Atăta i-o și măi tr'ebuit bîetului de Neamț!

Par' că-l ved ș-acnu cum *trîcnîi*⁶⁵ și d' frică se făcî *mușuron*⁶⁶ la pămînt, iar cotărișă cu ciublele îi *xălitcî*⁶⁷ cîinîe șcîe undgie din cap, și toțcîe se spars'ēră. Iar blăstămatu d' păcurari, îș căută d' calfe, ridzînd de prostia bîetului Neamț, care cu una cu două abia se *desmetecîi*⁶⁸ se sculă în piciorie, căută a milă gôla măi antăni la cîiblelie sparcie, apui după Rumân carie se ducea *șuerând*⁶⁹. Dî la o vrieșie îi vini Neamțului în gînd să se mînișe! S'aplică d'ș rădgiacă bitu d' jîos, căută odată aspru după Rumân, bolborosî nușciu cum nemțescîe, mînios, și căp'etă poptă d' bătăie! Nicî cu pisălogu 'n pivă, altu, n'ar fi *xărumicat*⁷⁰ hirburile d' ciublie, cum le *drimîi*⁷¹ Neamțu cu bātu!

Tot *hondorongînd*⁷³ din gură, da cu bătut 'n *cîocie*,⁷³ și uitându-se din când în când după Rumân dzicla: „Mai *hure*⁷⁴ un dată! apui, na! na! așa dat io la iel!“*

D'atunci s'o născocîit la noi dzicala: „Voinic ca Neamtu, facie țandrie din hirburî când e mănios“!

Iar miie, totdeuna, decâtece ori oiu vidgia trecend prîngă noi vr'un frientaș dē flîendēr, imî vinie 'n mint-cie povîesta asta lu taica moș, și mă rid singur; apoi mă intristez, gîndindu-mē la prostița Romănilor d'atunci! Undgē s'ar mîi întorcîe timpurile alie bunie d'atunci ș-acruma, să vidgîeț, mai incuibas'ar cotroflentîi și flîendării pr'aici!

Maidan, in iulie 1896.

LIUBA-IANA.

Esplicarea vorbelor populare.

1. fändrocaș=Wanderer.
2. frentăr=Fremder.
3. vó-vē=vouē-vē.
4. icîa=șicia.
- 5 fugiț nu se exprimă la noi cum e scris cu gi ci mai mult se aude un dj môle.
6. mîergia=mergia dtto.
7. iutcie=iute egal repede.
8. tălîgrafu=telegrafu, articolul *l* nu se pune nici odată la fine.
9. d'astădz=de astădi, aici *x* se aude ca dz, dar muiat, așa in dzēu etc.
10. finieru=felinariu.
10. n'amneadzadzu marie=amédăđul mare.
11. țucă=sărutá.
12. păitaș din bajtárs.
14. băjiucurit=batjocorit.
15. pomină=pomenire.
16. audza=audiá.
17. dgialurile=dealurile.
18. siriaci=sérace (interiet.)
19. spudgină=spudină (din spudză.)
20. Apui icîe-că=apoi se dice că.
21. viitcie=vite.
22. olaută=olaltă.
23. cîetcie-cîetcie=cete-cete.
24. jtuiau=jăfuiau.
25. rēsmîeriță=răscólă.
26. pecurarî=cioban, păstori de oi.
27. crac=picior.
28. mîncatu=ținuțul.
29. adgîecă-tcie=adeca-te.
30. pîrjol și scrum=pîrjol din pîrjolire, (ardere) iar scrum se dice la ceea ce a rămas din foc.
31. dgieș=deși.
32. pustînit=pustiit.
33. Rămâniat și rāmat=remas.
34. tcîemiau=temeau.
35. de vîestă=de veste séu de șcîre.
36. prăpăđgit și urvit=prepăđit și perit.
37. d'afitcia=d'afetea séu fără bani.
38. născocîit=născotit, scornit, inventat.
39. rēbelaș=rebeli.
40. aia=acea séu aceea, ala=acela, uneori ahăia și ahăla pentru aceia, acela.
41. țigrie=o mulțime nenumerabilă de insecte și infusorii.

* Neamtu o vrut să dică: Mai hirc odată, apoi așa-ți dau eu ție!

42. d'undgie=de unde.
43. cotarița=coș, pe unele locuri (Bihor) coșară.
44. ciublîe=vasē de pămēt ori de altceva mai mici.
45. pară=păhară.
46. cotunpocu format din nemț. Sak und Pack.
47. măciucă=un bit mare cu bôtă la un capēt.
48. curși=alergaiu.
49. ivîi=din privi.
50. tîrnaț=o plasă ce se pune inaintea ușei la intrare in casă (peste trepte.)
51. lasă-l ciudzi=lasă-l amarului.
52. cotofleant din Kartofelpflanzer.
53. căta=puțina, se mai dice și un pic de.
54. avliie=ocol, obor, curte, dar curți la noi se dice la zidiri.
55. uit=caut.
56. zgodgit séu zgodit=nimerit și întēplat.
57. burduș=un sac făcut din piele de oi, capre, saci ce se pot purtá ușor de un om se dice la noi *bătăcu*.
58. codgieșce=din a se codi, a se ferí.
59. a cordgișa=a cutá cordiș, a căutá ca să nu fii observat de cela la care cauți.
60. pîrlitu=sérmanu.
61. acruma și acnu=acuma.
62. schitaci-basnaș=scuturat, vițos, isteț, glumeț.
63. trăpt=drept, iar trăpt unde=cine șcie unde, adecă departe.
64. smîrcăni din smîrc=pumpă; a smîrcăni pe nas, a trage ca cu smîrcul in sus.
65. horcăni=a produce un sunet nasal pe cerul gurei.
65. tricni=tresări.
66. mușroni séu mușinoi=o grămadă de pămēt.
67. zălitci séu zăliti=a sări.
68. desmetetci=deștēptă, își vine 'n simțiri.
69. a șuerá=a fluera. La noi inse se dice a fluera cu fluera; și a șuerá din buze.
70. zdromatic=dimicat; cu observarea că obiectele tari se zdromatică séu sfarmă, iar cele moi se dimică, séu cum dice poporul dgimică.
71. drimiți=sfărmat; cu observarea că lucrurile tari se drimițesc, iar cele moi se flîecesc.
72. hondorogind=este interject, de imitare pentru vorbe nepricepute auzite in alte limbi.
73. cîocie séu tióce=hirburi, bucăți sparte.
74. hure pentru hirc, fiind că neamțul nu pôte exprimá pe i; din a hîrconiá, (pe nas); iar in limba populară vorba hure și a hurcuí=a vêná vênat (sēl-bătécimi.)

Observare: Vorbele cari in literatură se incep cu *e*, pe acest *e* poporul la noi il mōie adecă il prefăce in *ie*, fie la inceput, la mijloc séu la finea cuvintelor, d. e. iepurie nu epure; iepiscop nu episcop; iertarie nu ertare; incēpie nu incepe etc. Vorbele in cari se află consóna *x*, fie la inceput, la mijloc ori la finea cuvintelor mai totdauna se inmōie in *dx*, d. e. dzamă nu zamă, dzēu nu zeu, astădz nu astădi și numai când vine naintea unei consóne, se pronunță ca *z*, d. e. zdromatică, zdrantă etc.

Cuvintele in cari se află *t* după care urmēză *e* séu *i*, — fie la inceput, la mijloc ori la fine, poporul nostru il prefăce in *ce*, d. e. tcimp nu timp, insutcit nu insutit, iutcie nu iute, tceacă nu teacă, tceligă nu teligă etc.

Cuvintele, in cari obvin vocalele *ge* și *gi*, fie la inceput, mijloc séu finea lor, aceste *ge* și *gi* se pro-

nunță muiat și mai mult ca *dj* decât ca *gi* séu *j*, d. e. *j*jinjite nu gingie séu *dj*indjite, fujte nu fuge nici fudjite, jfană nu geană séu *dj*enă etc.

Cuvintele cari se încep cu *d* după care urmează *i* séu *e* fără a se preface în *x*, se pronunță de popor ca *ge*, séu *gi*, d. e. geal (séu ceva și din *d*) dgeal nu deal, girept (dgirept) nu drept, dgimică, lindgină nu lindină etc.

Scrisóre din Franzensbad.

Au trecut trei săptămâni, de când petrec aici și încă n'am luat condeiul în mână să scriu ceva pentru salonul „Familiei“. Dar mirare-i? Cerul e senin, parcurile ofer umbră, lumea elegantă mișună prin alee, risete vesele străbat de prin promenade și muzica cântă ademenitor; toți și toate se plimbă și stau p'afară, desfetându-se: numai eu să me închid între pereții camerei și să me pun la mesă ca să scriu?!

Dar este o plăcere a și povestii despre petrecerile noastre, căci atunci îți innoești par că toate momentele plăcute și astfel le resimți de nou și te bucuri iarăș de toate.

Din Franzensbad ai ce să scrii, căci este o baie unde vine lume multă din totă Europa, din America, până și din Africa. Și decă vom adăugă, că publicul acesta se compune mai cu semă din femei, nu va trebui să fac vorbe multe, pentru ca să conving pe ori și cine, că am subiecte destule pentru o scrisóre.

O! decă aleele, izvórele și mirosul brađilor ar și ci să vorbescă: câte vorbe șoptite, câte secrete ascunse, câte istorii interesante ne-ar pute destăinui! Ar eși o colecție de nuvele, ba și câte un roman.

Bohemia are patru băi vestite. Toplitz — ȳice-se — e cea mai mare; Carlsbad, cea mai renumită; Marienbad, cea mai frumoasă și — Franzensbad cea mai bună. Care va să ȳică, în scara clasificării obștești e pusă pe trepta cea din urmă, căci în ȳiua de astăđi singurá bunetatea nu mult trage în cumpenă.

Are inse un avantajiu, întărește nervii. Și cine nu-i nervos în timpul de acuma? Iar mai cu semă vindecă anemia, o bolá modernă și fórté la modá. Doue motive destul de puternice, ca să atragă pacienți din depártări cât de mari.

Și vin, tot vin, până și din Egipt. Ce călătorie! Numai din Viena pân' aici ține o ȳi intrégă. Dar e interesantă. Traversezi totă Bohemia. Un platou de dealuri acoperite tot cu păduri de brađi, printre cari o multime de sate mărunțele; stațiile mai mari sânt Budweis, Pilsen și Eger, de unde pân' aici ajungi în 7—8 minute.

Punctul dominant al văii în care se află Franzensbad, împrejmuit în depártări de munți, este orașul Eger, cu zidurile sale antice, care în rebelul de 30 de ani a avut un rol de mare însemnătate. La marginea Bohemiei, aproape de o parte de Bavaria, de alta de Saxonia, Eger e stația din urmă a căilor ferate austriace. De acolo 'ncóce, de și pe teritor austriac, circulează trenurile saxone; iar în alta direcțiune, cele

Cuvintele în cari se găsesc silabele *ce*, *ci*, acestea se pronunță de popor muiate adecă mai mult ca *șie*, *șii* decât *ce*, *ci*.

Articulul *l* séu *ul* în singular nu se păne nici odată.

LIUBA.

bavareze. În totă Bohemia inscripțiunea de la gare e în doue limbi: germană și bohemă; tot astfel anunță și conductorii pe la stații. Limba ce se aude pretotindene, este mai mult cea bohemă.

Renumele mare al Franzensbadului vine de la băile sale de moor, cari, afirmativ nicăiri în lume nu sânt de bune ca și aici. Terenul pe care se află tot stabilimentul și totă impregiurimea, după spusese geologilor, s'a inundat órecând de o erupțiune vulcanică, ceea ce a cutropit pădurile și vegetațiunea, care apoi a putređit, a devenit pământ negru, sfărmăcios ca năsipul, moor, care se adună tómnă din văi, și se lasă totă ierna la aer liber, iar séra se face din el baie. cu apa din izvórele sárate-cárbunóse de aici, o scáldátóre în mocirlă. Un ce mai uricios, decât o astfel de baie, nu se póte intípui. Romeo decă ș-ar fi vėđut Julietta eșind din o baie de moor, ar fi uitat la moment declarațiile sale de amor.

În contrast cu aceste băi de noroiu, totul este aici arangiat frumos și atrăgător. În apropierea isvórelor s'a închiegat un mic orașel cu strade regulate, în cari nu sânt decât oteluri și restaurante, cu o multime pe prăvălii de tot felul. Frumusețea de frunte inse sânt multele parcuri bine întreținute, cari împrejmuesc totul, pe când unul, numit parcul de curá, se resfăță în centru. cu chioscul seu, la care cântă muzica după miédăđi de la patru până la șese, câtă vreme publicul ia loc la sutele de mese, iar altá parte se plimbă pe alea din mijloc.

Priveliștea cea mai interesantă este plimbarea la izvóre, de la 5 până la 7 séra. O adevératá defilare de toalete, la care iau parte sute și sute de dame. Aici veđi femeile din aristocrația rusescă, principese, soții de funcționari înnalți, dame din societatea alésă, esceland prin ținuta lor distinsă; încolo ficele Engliterei emuleză în simplitatea elegantă cu americanele; iar mai incolo bohemele corpolente discută în grupe cine șcie ce. Germanele se 'ntrec în vorbe cu bohemele; evreicele inse, al căror numer este fórté mare, le inving, încât din sgomotul acesta abiá auđi câte o vorbă ungurescă, iar românescă aproape nu de loc.

Causa pentru care s'aude atât de puțină conversație românescă, nu este lipsa de dame române, ci faptul că aproape toate sânt din România, cari n'au obiceiul să vorbescă românește. Câtă vreme toate femeile se servesc aici pretotindene de limba lor națională, damele române nu vorbesc între sine decât franțozește. Cu câtă stimă privesc damele russe, polone, boheme, germane, grece și altele, auđindu-le vorbind idiomul lor: cu atáta disgust me 'ntorc de cátrá románcele noastre, cari nu vor să apară acea ce sânt.

Inse nu e timpul să ne ocupăm acum de chestia acésta. Haid mai bine să ne delectăm în defilarea dinaintea noastră. Pe unii ne intereséză frumusețea damelor, pe alții a toaletelor. Și unii și alții avem privilegiu bogat a ne desfétá. Nu-i vorbă, sânt și multe dame frumoșe, dar numerul hainelor frumoșe e mai

mare. O expoziție de moda cea mai nouă. Tot ce Parisul, Londra, Berlinul și Viena produc pe terenu acesta, este aici reprezentat cu prisos.

Căci să nu credeți, că toate câte vin aici, sunt bolnave, măcar că numărul medicilor din Franzensbad se arcă la douăzeci și șapte. Multe fac numai voiajiuri de plăcere, din o baie în alta, colindând totă Europa, numai ca să-și petrecă, să strălucescă impresurate de adoratori și să-și arate toaletele.

Iată, colo una, consorta unui general din Rusia. Nevastă tineră și zdravănă, stă aici cu conversația ei. De acasă a venit la Viena, unde a luat parte la Praterfahrt și a petrecut două luni de zile, până când i s'au confecționat niște costume noue; de aici are să meargă la Paris, să comandeze rochiile noue, căci Dómne sfinte, cineva nu poate purta vecinic aceleași îmbrăcăminte; o să iasă apoi la Biaritz și de-acolo prin Pyrenei se va duce spre toamnă la Nizza, unde pe vremea aceea se va adună totă înalta societate. Spre iernă se va întorce la Petersburg, să ia parte la baluri, serate, teatru. Bărbatul? stă acasă, unde îl reține — bătrânețea; mângăerea lui sunt scrisorile gingașe ale nevastei, cari i spun că ea se gândește tot la el și densul trimite regulat paralele.

Pe cât de elegante și iubitoare de lux, damele din Rusia sunt atât de evlaviöse. Intre alte biserici, este aici și una rusescă, susținută de guvernul rusesc. Biserica acesta totdeauna e plină mai cu sémă de dame, cari ingenunchie mereu, fac la mătânii și ofer daruri prețioase bisericeii. Epitropul în acest sezon e un român din Basarabia, dl Davidoglu, primarul orașului Reni, care înainte de resbelul rnsoromâno-turcesc a aparținut României.

Se poate inse că și evlavia acesta e numai o prefăcătorie, un fel de modă, mai bine o distracție orecare. Ce-i dreptul, direcția băilor face totul pentru desfătarea publicului; e teatru permanent, muzica cântă câte patru ore pe zi și mai în fiecare seră e concert, unde debutază celebrități, sâmbătă seră se arangază și câte o serată cu dans... Inse vecinic aceeaș programă, aceeaș amuzare, în cele din urmă devine monotonă. Ș-apoi tot femei ș-aprope numai femei! Numai din când în când câte o figură bărbătescă! E cam plictisitor, nu-i așa, amabile cetitoare?!

Ne-am și luat zilele trecute o mică societate ș-am făcut o plimbare la o colină din apropiere, de unde ți-se ofere o privești frumoasă asupra băilor și asupra ținutului întreg. Acolo dl Cavadia, cunoscutul compozist musical din Brăila, ne-a delectat cu vocea sa armonioasă, cântând mai multe piese româneșce. Damele ruse din societate nu șcieau ce limbă este acesta și când li s'a spus că e română, una din ele esclamă că suntem „slavi“. Asta, fireșce, a produs o protestare, apoi o discuțiune; eu inse nu cred ca ea să se fi convins că suntem de viță latină, căci în Rusia pe toate terenele se propovădușce și pretotindene se crede, că suntem slavi. Cuvântul pentru care se întemplă asta? Pentru ca drăguțul de muscal să ne potă îmbrășoșă mai călduros, ca pe niște frați ș-apoi să ne inghită cum a făcut cu Basarabia.

Apetitul muscălesc e mare. Zilele acestea am avut o nouă ocașiune a me convinge. Intr'un local de excursiune, la umbra aromatică a unui brădeț tiner ședea la mēsa vecină o damă rusă, din societatea naltă, cu conversația ei. Luând loc, dama recomandă două pāhare cu lapte; abia le beură, ordonă să i se aducă o sticlă cu bere. Bere după lapte? E cam neobicitnuit.

E bine, dama eră de altă părere și goli inse singură totă sticla. Atunci ceru două cafele cu lapte și pāne cu unt... dar cam genată, căci observă, că o petrecem cu luare aminte și drept scusă începū a suride... Nevrënd să-i derangiām plăcerile, ne scularām și plecarām, lāsându-o să-și implinēscă pofta de māncare.

Nu șciu decă pofta acesta a avut un sfērșit tragic, dar pofta unei alte dame a produs un rezultat cam neplăcut.

Ședeam pe promenada cea mare, când deodată, cu iuțela fulgerului, apare o biciclistă. Tineră și frumoșă, costumată elegant, dama care ședea pe biclicu, fireșce că atrase interesarea tuturor. Dēnsa, observând acesta, înaintă cu fală și mai mare, fără să arunce publicului vr'o privire de interesare. De odată inse ea scote un țipet, biclicul se oprī și călărăța voi să se dea jos. Dar ce incurcătură! Nu putū. Rochia i se prinse de rōtă și nu eră chip nici să se mișce. În situația acesta penibilă și totodată comică, nu șciea să strige ajutor ori să ridă. Ea făcu și una și alta. Strigă întēiu franțozeșce, mai apoi nemțezeșce, dar totdeauna riđēnd, până când se și adună în giurul ei câteva dame și un domn, cari se căzniau din toate puterile s'o scape din incurcătură, dar degiaba, rochia trebuia tăiată și nimenea n'avea nici fōrfeci, nici cuțit. Când situația ajunsese la culme și biēta biciclistă nu mai ridea, ci se rugă „Um Gottes Willen“ să-i taie rochia, aduse Dumneșeu un oficer român, care sări în fața locului, își oferī cuțitașul și dama fu mântuită. Sări iute jos, mulțumi salvatorului seu prin un compliment grațios și nu-și mai urmă pofta de biclicu, ci plecā pe jos.

Oficerii aici în adevēr sunt niște salvatori. În deosebi se poate constatā acesta în reuniunile de dans, ce se arangază totdeauna sâmbătă seră. Dansatore sunt destule, inse ia dansatori decă ai de unde? Și e cunoscut, că cu cât sunt mai puțini dansatori, damele ar dansā cu atāta mai mult. Din norocire, Eger e aproape și garnisōna de acolo vine în ajutorul bărbaților de aici. Sâmbătă după miēdăși numai ce veđi mișunând prin parcuri uniforme militareșci. Numai decāt ț-aduci aminte, că de seră va fi dans. Cum să nu mergi acolo?

Salonul de cură de astadatā are o privești fermecătoare. Bolnavele de asta-minēță, iată-le toate vindecate și întărite. Decă izvōrele și baia de moor nu prea au efect; iară dansul le-a pus pe toate în picioare. Ce vēd? Iată și greca cea palidă, pe care am compătimit-o atât de mult zilele trecute, căci de slabă nu putea umblā pe picioare, ci o duceau cu rōba pe la izvōre și prin parcuri. Gătită de dans, ochii ei ardeau de dor și privia cu neastēmpēr dansatorii. Un locotenant se apropie de ea, i face un compliment. Ea uită bōla, nu-i mai trebuie robă, capēta puteri și sbōrā cu el intr'u vals, picioarele lor — vorba lui Șerbănescu — abia ating pământul...

Iată puterea dansului! Cine nu ș-ar aduce aminte de versurile lui Depărățianu?

Dansul, cântul și amorul

Sunt izvorul

Fericirii omeneșci.

IOSIF VULCAN.

Femeia este făcută mai mult ca să fie iubită, tot ca și florile cari nu simt nimic din mirosul lor, dar cari îl dau altora ca să-l mirōșă; femeile sunt adevērate flori ale omului.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Sciri literare. Dl. A. Vlahuță a publicat la Târgu-Jiu un volum de nuvele sub titlul: „In veltóre“, cuprindând două-deci și una de bucăți. — **Dl. A. P. Simon**, preot în Șomfaleu, lângă Bistrița, a scos la lumină următoarele trei piese teatrale: „Regele Edip“ tragedie în 4 acte, cu un prolog și exordiu, de Sofocle, tradusă în versuri; „Titu Manliu Torcuatu“ tragedie în 5 acte și „Sermana Contesă“ tragedie în 5 acte. — **Ierodiaconul Damaschin** din mănăstirea Sinaia, a dat la lumină o „Carte de rugăciuni“ pentru folosul și mângăierea fiecărui creștin. — **Dl. D. Teleor** a publicat în Craiova un mic volum de povești scurte, epigrame, pasteluri și descripții în versuri, sub titlul „Realiste“.

Premiile Academiei Române. În sesiunea generală din 1906, Academia Română va decerne Premiul Principesa Alina Stirbei, pentru cea mai bună scriere despre: „Istoria României de la fundarea Daciei până la finele secolului present, pentru usul și întărirea simțimentelor patriotice ale tuturor cetățenilor“. În această istorie trebuie să reieșă firul conducător al dezvoltării statului român, greutățile ce poporul a avut de invins, suferințele ce a îndurat, efectele infricoșate ale dominațiilor străine, luptele ce el a purtat pentru a susține naționalitatea sa, redeşeptarea neamului românesc dovedită prin luptele eroice interne și externe, încununată prin independența și regatul înălțat. Premiul este de 8.500 lei, în care sumă se cuprind premiul autorului și cheltuelile de tipărirea scrierii (de minimum 30 côle de tipar garmond) în 1000 esemplare, din cari 800 ale autorului și 200 ale Academiei. Terminul presintării, 1 septembrie 1905.

Un manuscris vechiu. Profesorul Fleischer, de origine din Suceva, actualmente în serviciul gimnasiului românesc din Pomârla, se află în posesiunea unui vechiu manuscris, care l-a cumpărat de la un lipovan de la Botoșani. Acest manuscris trată o bună parte din istoria Moldovei, și, decă nu e chiar originalul, atunci el desigur este una din cele dintei copii de pe originalul manuscrisului lui Miron Costin. Acesta s'ar deduce după locurile, ce în alte manuscrise cunoscute de ale lui Miron Costin sânt pline de erori. Aprópe tóte acele erori în manuscrisul din chestie lipsesc, așa că după acesta s'ar puté face multe corecturi în locurile cu erori ale textului din alte manuscrise.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Reprezentăție teatrală în Hunedóra. Ađi la 1 august n., cu ocaziunea adunării generale a despărțemântului Asociațiunii transilvane, se dá acolo o reprezentăție teatrală, jucându-se piesa: „Cinel-Cinel“ de V. Alecsandri. Rolurile vor fi ținute de dșorele Valeria Popovici, Ana Dănilă, Victoria Dănilă și de dnii Al. Rimbaș și Nicolae Macrea. După teatru urmăză dans.

Concert și teatru la Oravița-română. Corul vocal gr. c. român din Oravița-română va da acolo astăđi la 1 august n. un concert, urmat de o reprezentăție teatrală, jucând piesa „Medicul fără voie“ de Molière. În fruntea arangiamntului stă invetătorul Ion Bogdan.

Alt concert și teatru în Oravița-română. Corul vocal ortodocs-român din Oravița-română va da

astăđi la 1 august n., la ruga de st. Ilie, concert și reprezentație teatrală în teatrul de veră din grădina otelului „Coróna Ungariei“, sub conducerea dirigintelui seu dl George Jian. În concert corul va cânta patru cvartete, de Musicescu și Vasilescu, după care se va jucă „Cinel-Cinel“, comedie cu cântece într'un act, de V. Alecsandri, luând parte dșorele E. Paștila, C. Coterla, A. Copia și dnii C. Pavlovici și G. Jian. După teatru urmăză dans.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Gimnasiul din Beinș. Am primit Programa gimnasiului superior gr. cat. și a școlilor normale din Beinș pe anul școlar 1895/96, redactată de Ioan Butean director și profesor. Din acesta scótem următoarele date: În gimnasiu au funcționat 14 profesori și 4 cateheți. Numerul studenților înscriși au fost 351 ordinari și 1 privat; din acestia au făcut examen 326 ordinari și 1 privat, 268 români și 58 maghiari, 139 gr. cat., 129 gr. or., 23 r. cat, 30 ovrei și 5 ev. reform. Biblioteca s'a înmulțit cu câteva sute de cărți. În școla elementară au funcționat 4 profesori și 4 cateheți; elevii înscriși au fost 90, din cari la finea anului au ramas 76 și anume 47 gr. c., 23 gr. or., 5 r. cat., 1 ref. Societatea de lectură, numită mai de mult Societatea Samuil Vulcan, a ținut mai multe ședințe, în cari s'au citit lucrări de ale membrilor.

Cursul românesc pentru fetițe în Cernăuți, deschis de Societatea Dómnelor române din Bucovina, a făcut progres frumos. După cum aflăm din „Gazeta Bucovinei“, în anul școlar trecut au fost inscise 250 de fetițe, iar în internatul fondat de Societatea a celor dómne 35. Directórea institutului e dșóra Stefania Turecki, care merită recunoșcință și laudă pentru îngrirea și educațiunea națională-românescă a fetițelor.

Internatul din Cernăuți al studenților români. Aflăm cu bucurie că apelul Societății pentru cultura și literatura română din Bucovina, pentru colectarea unei sume din care să se înființeze un internat de băeți din Cernăuți, a fost primit cu căldură din partea publicului românesc, și astfel internatul proiectat se va și deschide la 1 septembrie. În acest internat unii se vor primi gratuit, iar alții vor plăti niște sume moderate.

Posturi vacante de profesori la șolele românești din Brașov. La școlele medii române gr. or. și la școlele comerciale și reale române gr. or. din Brașov sânt a se ocupă doue posturi de profesor ordinar la gimnasiu și patru posturi de profesor la școlele comerciale și reale.

Adunare invetătorască în B. Comloș. Despărțemântul din B. Comloș al reuniunii invetătorilor români gr. or. din diecesa Aradului se va întruni în adunare generală la Banat-Comloș în 6/18 august, sub presiul dlui P. Avramuș, notar dl V. Ghiladan. Cu asta ocaziune invetătorii P. Avramuș, Ioan Raș și Iuliu Vuia au să țină prelegeri practice.

Adunare de invetători în părțile sătmărene. Reuniunea invetătorilor gr. c. din archidiaconatul părților sătmărene aparținătoare diecesei oradane își va ținé adunarea generală în 10 august n. în comuna Homorodul-de-mijloc, sub presiul dlui Dimitrie Kiss, notar dl George Pteancu.

C E E N O U ?

Hymen. *Dl Ioan Pataki-Vălean*, absolvent de teologie al diecesei Lugojului, s'a logodit cu dșora Eugenia M. Ianza. — *Dl Vasile Bărbat*, învățător, s'a cununat la 7|19 iulie cu dșora Maria I. Moldovan, in Satulung aprópe de Brașov. — *Dl Dimitrie Popovici* din Caransebeș s'a logodit cu dșora Aurelia Petrovici din Dobra. — *Dl Miron Pompiliu* și dșora Maria M. Gheorgiu s'au căsătorit la Iași.

Sciri personale. *Rds. D. Iosif Goldiș*, arhiman-drit, vicar episcopesc și președinte al consistoriului gr. or. din Oradea-Mare, a fost proclamat de cătră partidul guvernamental candidat de deputat in cercul Ceica in Bihor. — *Dl Emil Bărdosy*, căpitan de poliție in Timișóra, a fost numit inspector de matricule pentru comitatul Caraș-Severin cu reședința in Lugoj. — *Dl Alesandru Pop*, practicant la tribunalul din Deva, a fost numit vicenotar la tribunalul din Arad.

Asociațiunea transilvană va ține adunarea sa generală in anul acesta la Lugoj in 27 și 28 august, unde s'a și convocat prin președintele dl I. M. Moldovan și secretarul I dl dr. C. Diaconovich. — *Despărțământul Mediaș* va ține adunarea sa generală in Mediaș la 1 august, sub presiul dlui Ioan Moldovan, secretar dl Ioan Ivan. — *Despărțământul selăgian-chioorean* care-și va ține adunarea generală la 2 august in Someș-Odorhei și va împărți premii printre învățătorii mai harnici. — *Despărțământul Abrud* a ținut adunare generală in Bucium-Poeni, la 26 iulie n. sub presiul dlui dr. Laurențiu Pop, notar dl Ioan Maior.

Monarchul nostru in România. Maj. Sa împăratul și regele Francisc Iosif va sosi in România in ziua de 16|28 septembrie. Va fi întâmpinat de regele Carol la Craiova. In sêra de 16|28 septembrie va fi un prânț oficial la Palatul din București. A doua zi, 17|29 septembrie, împăratul va primi pe platoul de la Cotroceni defilarea corpului II de armată. In sêra acelei zile va prânți la castelul Peleș din Sinaia. La 18|30 septembrie, după ce va fi vizitat Sinaia, se va întorce la Viena.

Un nou legat Academiei Române. Reposata Maria Uța Gh. Schiopescu din România a lăsat prin testament Academiei Române un legat de 20,000 lei. Acum Academia a fost autorizată de guvern a primi legatul acesta.

Deschiderea Porților de fer se va face cu următorul program. In ziua de 15|27 septembrie împăratul și regele Francisc Iosif se va duce la Orșova pe bordul vaporului Franz Josef, construit anume pentru ocazia această. La această serbare vor fi invitate toate puterile cari au semnat tratatul din Berlin, precum și România, Serbia și Bulgaria. Șefii cabinetelor vor reprezintă pe marile puteri. Regii României și Serbiei și prințul Bulgariei vor asistă împreună cu monarchul nostru.

Petrecere de vără in Ciachi-Gărbău. Inteligența română din Ciachi-Gărbău și impregiurime va da duminecă la 9 august n. o petrecere de vără in otelul de acolo. Venitul curat e destinat in folosul bisericei gr. c. române din partea locului.

Petreceri de vără. La Blaș, duminecă la 2 august n., se va da o petrecere cu dans, arangiată de junimea academică, in sala otelului „Univers“. Venitul curat e destinat in folosul reuniunii pompierilor voluntari de acolo. — In *Fabricul-Timisorii* se va ține

ați sâmbătă, in 1 august n., ziua de st. Ilie, cu ocaziunea serbării chramului bisericei române gr. or., petrecere populară cu dans, in curtea bisericei St. Ilie. — *La Seliste* lângă Sibiu Reuniunea pompierilor voluntari a dat la 14|26 iulie o petrecere de vără in grădina Mailat.

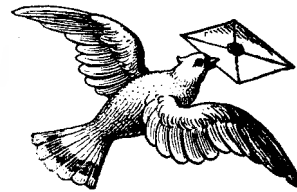
Necrológe. *Sebastian Andru*, notar cercual in Dumbrăveni, comitatul Bihor, a încetat din viață la 19 iulie n., in etate de 51 ani, jelit de soția sa Rosalia n. Papp, de ficele și fiii Silvia, Sabina, Valeria, Sabin și Sever și de alți consăngeni. Reposatul a fost unul din cei mai evaluecați notari din Bihor, care a făcut studii de drept la academia de drepturi din Oradea-Mare și s'a bucurat de un nume stimat. — *Maria Mureșian n. Hangea*, soția dlui Basiliu Mureșian, învățător in pensiune, a repausat la Năsăud in 24 iulie n. in etate de 74 ani, jelită de nenumerăți consăngeni. — *George Petrovici*, veteran preot gr. or. in Budinț, comitatul Timișului, a murit la 27 iulie n. in etate de 83 ani.

M e n a g i u .

Pentru curățirea și albirea stofelor de lână. Se face apă săpunată, se amestecă cu făină in proporție de o lingură de făină la un litru de apă. Amestecul se încăldește incetul cu incetul și când fierbe se bagă in el stofa și se frecă din toate puterea mânilor. După aceea se clătește in apă curată. Operația această se face de două ori una după alta și ea dă un rezultat satisfăcător.

Cum se apără paserile cântărețe in contra moliiilor? Paserile cântărețe, mai ales nôptea, sunt atacate de molii ori alte secte micuțe, cari se aședă pe picioarele paserilor. Un mijloc foarte bun contra acestor insecte periculoase paserilor, este că sêra se pune in colivia paserei un petec de postav alb și dimineața se pot vedea pe ele insectele, cari sunt foarte micuțe și cari peste nôpte s'au adunat pe acel petec.

Poșta redacțiunei.

Coroii. Cu plăcere am implinit cererea. Trimite-ne cât de multă literatură populară, nu numai doine, ci și datine.

Aiton. Afară de una, (Câte-odată,) vom întrebuiță toate. Ne pare bine că critica nu te-a superat.

Bozias. In nr. viitor.

Oravița. Nr. reclamat nu vi se pôte trimite decât numai după 15 august.

Rodna vechiă. Din cauza lipsei de ceea ce ne ceri, nu-ți putem implini cererea. Adresa s'a cores.

Călindarul săptămânei.

Dumineca a 10-a după Rosalin. Ev dela Mateu. c. 17. gl. 4. a inv 8.			
Ziua sept.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Sorele.
Duminecă	21 Păr Simeon și Ioan	2 Porțiuncala	4 7 7 34
Luni	22 † Muc. Maria Magdal.	3 August	4 9 7 32
Mărți	23 M Trof. și Teof.	4 Dominica	4 10 7 30
Mercuri	24 Mart. Cristina	5 Osvald	4 12 7 28
Joi	25 † Adormirea S. Ana	6 † Sch la față	4 14 7 26
Vineri	26 Mart. Ermolea	7 Ulrica	4 15 7 25
Sâmbătă	27 † Păr. Panteleimon	8 Chiriac	4 17 7 23

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA PRINCIPALĂ 375 A.)

CU TIPARUL LUI IOSIF LĂNG IN ORADEA-MARE.